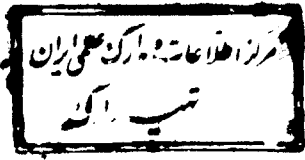

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۴۹۱۹

۱۳۸۰ / ۲ / ۲۰

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی
شهید صدوقی یزد

پایان نامه:
جهت دریافت درجه دکترای دندانپزشکی

موضوع:

بررسی میزان آگاهی دندانپزشکان استان یزد از اصول
کنترل عفونت در مطب در سال ۱۳۷۹

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر حمید رضا افلاطونیان

استاد مشاور:

011952

جناب آقای دکتر علیرضا نیراعظم

نگارش:

۳۴۹۱۹

حسینعلی یاوری

سال تحصیلی: ۷۹-۸۰

شماره پایان نامه: ۴۱

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

که گوهر هستی شان زینت بخش زندگیم

شمع وجودشان روشنی بخش راهم

و چشمه جوشان محبتشان شادی بخش روح می باشد

تقدیم به همسرم

همسفرم و همراز قصه های دلتنگی زندگیم

که حضور بی ریایش امید بخش زندگیم هست

تقدیم به

خواهران و برادرانم که در همه لحظات زندگی یاور من بوده اند

تقدیم به استاد ارجمند جناب آقای دکتر حمید رضا افلاطونیان

که با راهنمایی‌های ارزنده و زحمات بیدریغ خویش مرا در

تدوین این پایان نامه یاری نمودند.

تقدیم به تمامی اساتید و معلمان دوران تحصیلیم

تقدیم به تمام بیماران گمنامی که علم و هنر حرفه
دندانپزشکی را بر بالین آنها فراگرفتم.

تقدیم به کلیه همکلاسی های عزیزم
و کلیه پرسنل زحمتکش دانشکده دندانپزشکی

باسپاس ویژه از استاد ارجمند

جناب آقای دکتر علیرضا نیراعظم

که در انجام این تحقیق کمال همکاری و محبت را

مبذول داشتند

فهرست مطالب

۱	فصل اول: کلیات
۲	۱-۱: شناخت عوامل بیماریزایی وابسته به خون و عوامل بیماریزایی دیگر
۲	۱-۲: پاتوزنهای وابسته به خون BLOOD BORNE PATHOGENS
۲	۱-۳: بیماریهای عفونی مهم در دندانپزشکی
۲	۱-۳-۱: هپاتیت B
۴	۱-۳-۲: هپاتیت C
۴	۱-۳-۳: هپاتیت D
۴	۱-۳-۴: هپاتیت A و E
۴	۱-۳-۵: سندرم نقص ایمنی اکتسابی (AIDS)
۶	۱-۳-۶: عفونت‌های هرپس
۷	۱-۳-۷: آبله مرغان (Varicell zoster)
۷	۱-۳-۸: عفونت با سیتومگالوویروس (C.M.V)
۷	۱-۳-۹: منونوکلئوز عفونی
۸	۱-۳-۱۰: سرماخوردگی و سایر ویروس‌های تنفسی
۸	۱-۳-۱۱: بیماری هرپانژین و دست و پا و دهان
۸	۱-۳-۱۲: کاندیدیاز دهانی
۹	۱-۳-۱۳: زگیل
۹	۱-۳-۱۴: سل

۹ ۱-۳-۱۵: سرخک
۹ ۱-۳-۱۶: پنومونی استرپتوکوک
۹ ۱-۴: عوامل بیماریزایی منتقل شونده توسط آب
۱۰ ۱-۵: توصیه کنندگان کنترل عفونت
۱۰ ۱-۶: طراحان کنترل عفونت
۱۱ ۱-۷: کنترل عفونت متقاطع در دندانپزشکی
۱۱ ۱-۸: تکنیکهای حفاظتی
۱۱ ۱-۸-۱: واکسیناسیون
۱۲ ۱-۸-۲: دستکشها
۱۳ ۱-۸-۳: ماسک
۱۵ ۱-۸-۴: عینکهای محافظ
۱۵ ۱-۸-۵: روپوشها
۱۶ ۱-۸-۶: رابردم
۱۶ ۱-۸-۷: پوشانندههای سطوح محیط کار
۱۷ ۱-۹: صد عفونی و استریلیزاسیون
۱۷ ۱-۱۰: تمیز کردن
۱۸ ۱-۱۱: استریلیزاسیون
۱۸ ۱-۱۱-۱: استریل کردن با بخار
۲۰ ۱-۱۱-۲: استریلیزاسیون با بخار شیمیایی اشباع نشده
۲۰ ۱-۱۱-۳: استریلیزاسیون با حرارت خشک
۲۱ ۱-۱۱-۴: استریلیزاسیون با گاز اکسید اتیلن

۲۲	۵-۱۱-۱: استریلیزاسیون با اشعه
۲۲	۱۲-۱: بررسی استریلیزاسیون
۲۳	۱۳-۱: استریل کردن هندپیسها
۲۴	۱۴-۱: ضد عفونی (دزانتفکتان)
۲۵	۱۵-۱: تقسیم بندی انواع ضد عفونی کننده ها
۲۶	۱-۱۵-۱: ترکیبات حاوی کلرین (Chlorine Compounds)
۲۶	۱-۱۵-۲: یدوفور (Iodophors)
۲۷	۱-۱۵-۳: الکلها (Alcohols)
۲۷	۱-۱۵-۴: فنل و مشتقات آن (Phenol)
۲۸	۱-۱۵-۵: ترکیبات آمونیوم چهارتایی (Quaternary Ammonium Compounds)
۲۸	۱-۱۵-۶: گلو تار آلدهید (Glutaraldehyde)
۲۹	۱۶-۱: ضد عفونی سطوح مختلف مطب و دستگاهها
۳۱	۱۷-۱: کنترل عفونت در لابراتوار دندان پزشکی
۳۱	۱-۱۷-۱: ضد عفونی کردن پروتزها
۳۳	۱-۱۷-۲: ضد عفونی کردن قالبهای دندانی
۳۴	۱۸-۱: کنترل عفونت در رادیولوژی دندان پزشکی
۳۷	۱۹-۱: مروری بر مطالعات مشابه
۴۶	تعاریف
۴۷	فصل دوم: اهداف و روش کار
۴۸	۲-۱: اهداف
۴۸	۲-۱-۱: هدف کلی

۴۸	۲-۱-۲: اهداف فرعی.....
۴۸	۲-۱-۳: هدف کاربری.....
۴۹	۲-۱-۴: هدف نهایی.....
۴۹	۲-۲: سئوالات و فرضیات پژوهش.....
۴۹	۲-۲-۱: سئوالات پژوهش.....
۵۰	۲-۲-۲: فرضیات.....
۵۰	۲-۳: طرح تحقیق (نوع مطالعه).....
۵۰	۲-۴: جامعه مورد بررسی.....
۵۱	۲-۵: روش نمونه گیری.....
۵۱	۲-۶: خصوصیات افراد مورد مطالعه.....
۵۱	۲-۷: متغیرهای پژوهش.....
۵۱	۲-۷-۱: آگاهی از اصول کنترل عفونت در مطب.....
۵۲	۲-۷-۲: جنس.....
۵۲	۲-۷-۳: سن.....
۵۲	۲-۷-۴: دانشگاه محل تحصیل.....
۵۲	۲-۷-۵: سابقه کار دندانپزشکی.....
۵۳	۲-۷-۶: سال فارغ التحصیلی.....
۵۳	۲-۷-۷: وضعیت اشتغال.....
۵۳	۲-۷-۸: گروه.....
۵۳	۲-۷-۹: محل مطب.....
۵۴	۲-۸: روش اخذ اطلاعات.....

۵۴	۲-۹: روش انجام کار.....
۵۵	۲-۱۰: مشکلات اجرای تحقیق.....
۵۷	□ فصل سوم: نتایج.....
۶۷	□ فصل چهارم: بحث و نتیجه گیری.....
۷۸	پیشنهادات.....
۷۹	خلاصه انگلیسی.....
۸۲	منابع و مأخذ.....

فهرست جداول

- جدول شماره (۱-۱): ضد عفونی کردن انواع پروتز ۳۲
- جدول شماره (۱-۲): ضد عفونی کردن انواع مواد قالب گیری طبق توصیه ADA ۳۳
- جدول ضمیمه ۱: استریلیزاسیون وسایل، مواد و ابزار مورد استفاده در دندانپزشکی ۳۵
- جدول شماره (۳-۱): توزیع فراوانی وضعیت همکاری دندانپزشکان عمومی استان یزد در تکمیل پرسشنامه ۶۱
- جدول شماره (۳-۲): توزیع فراوانی وضعیت همکاری دندانپزشکان در تکمیل پرسشنامه برحسب گروه ۶۱
- جدول شماره (۳-۳): توزیع فراوانی وضعیت آگاهی دندانپزشکان استان یزد از اصول کنترل عفونت در مطب برحسب گروه در سال ۱۳۷۹ ۶۲
- جدول شماره (۳-۴): توزیع فراوانی وضعیت آگاهی دندانپزشکان استان یزد از اصول کنترل عفونت در مطب برحسب جنس در سال ۱۳۷۹ ۶۲
- جدول شماره (۳-۵): توزیع فراوانی وضعیت آگاهی دندانپزشکان استان یزد از اصول کنترل عفونت در مطب برحسب دانشگاه محل تحصیل در سال ۱۳۷۹ ۶۳
- جدول شماره (۳-۶): توزیع فراوانی وضعیت آگاهی دندانپزشکان استان یزد از اصول کنترل عفونت در مطب برحسب وضعیت اشتغال در سال ۱۳۷۹ ۶۳
- جدول شماره (۳-۷): توزیع فراوانی وضعیت آگاهی دندانپزشکان استان یزد از اصول کنترل عفونت در مطب برحسب شهر محل مطب در سال ۱۳۷۹ ۶۴

جدول شماره (۳-۸): پارامترهای سن در جامعه مورد بررسی برحسب وضعیت آگاهی از

اصول کنترل عفونت در مطب در سال ۱۳۷۹ ۶۴

جدول شماره (۳-۹): پارامترهای سابقه کار در جامعه مورد بررسی برحسب وضعیت آگاهی از

اصول کنترل عفونت در مطب در سال ۱۳۷۹ ۶۵

جدول شماره (۳-۱۰): تعداد و درصد پاسخهای صحیح و غلط به سئوالات پرسشنامه ... ۶۶

خلاصه فارسی

دندانپزشکان به اقتضای شغلی، روزمره در معرض عفونت متقاطع قرار دارند و به علت شیوع هپاتیت B و بیماریهای عفونی دیگر رعایت اصول کنترل عفونت توسط دندانپزشکان اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است.

هدف از این مطالعه بررسی آگاهی دندانپزشکان استان یزد از اصول کنترل عفونت در مطب بود که به روش توصیفی و به صورت مقطعی انجام شده است. برای دستیابی به این هدف، پرسشنامه‌ای حاوی اطلاعات دموگرافیک و پرسشهای آگاهی در زمینه شناسایی بیماریهای عفونی، تکنیکهای حفاظتی شخصی، اصول استریلیزاسیون و ضد عفونی و انواع مواد ضد عفونی کننده سطوح طراحی شد و با مراجعه به مطب، بین ۱۱۴ دندانپزشک استان یزد (عمومی و متخصص) توزیع گردید و پس از زمان لازم جمع آوری شد. میزان پاسخ‌دهی و همکاری ۷/۷۳٪ بود.

نتایج مطالعه نشان داد که آگاهی در زمینه مسائل کاربردی، بالاتر می‌باشد و ۴/۲۷٪ آگاهی ضعیف و ۸/۴۸٪ آگاهی متوسط و ۸/۲۳٪ آگاهی خوب داشته‌اند.

نتایج قسمتهای آماری هیچ ارتباط مشخصی بین جنس، سن، سابقه کار، وضعیت اشتغال، دانشگاه محل تحصیل، و محل مطب نشان نداد ولی میزان آگاهی دندانپزشکان عضو هیأت علمی بالاتر بود.

با مشخص شدن سطح آگاهی فعلی دندانپزشکان استان یزد، نیاز به برنامه‌ریزی برای ارائه جلسات بازآموزی کارا، در زمینه اصول کنترل عفونت در مطب توصیه می‌شود.

مقدمه

در سالهای اخیر که معضل نقص ایمنی (AIDS) و هپاتیت مطرح شده توجه زیادی به مشکل انتقال آلودگی معطوف گردیده است. درمانهای دندانپزشکی به خاطر اینکه مستقیماً با بزاق و خون یعنی، دو منبع بزرگ عفونی سر و کار دارند، انتقال عفونت بیشتر مطرح می شود، و در نتیجه دندانپزشکان و کارکنان کلینیک، به اقتضای شغلی، بیشتر در معرض عفونت متقاطع* قرار می گیرند. به عنوان مثال، مطالعه‌ای در ایالات متحده آمریکا بر روی دندانپزشکان عمومی نشان داد که ۱۳/۶ درصد آنها قبلاً در معرض هپاتیت B قرار گرفته‌اند و سرم آنها از نظر آنتی ژن و آنتی بادی مثبت باقی مانده است با مقایسه میزان شیوع در بین مردم عادی که ۲ تا ۵ درصد است، متوجه می شویم که دندانپزشکان، به میزان بیشتری در معرض ابتلاء به هپاتیت B قرار دارند.⁽²⁵⁾

عفونتهایی که ممکن است کارکنان بالینی و احتمالاً کارکنان لابراتواری دندانپزشکی، در جامعه یا به هنگام انجام خدمات بیمارستانی در معرض آن باشند، شامل موارد ذیل است:

۱- ویروسها:

الف) ویروسهای هپاتیت A، B، C، D، E و G

ب) ویروس HIV

ج) Human Herpes Viruses که شامل: ویروس های هرپس سیمپلکس - واریسلازوستر -

سیتومگالوویروس - اپشتن بار و هرپس ویروس

د) سرماخوردگی معمولی و دیگر ویروسهای تنفسی

ه) بیماریهای دست و پا و دهان و هرپانژین

و) عفونتهای پاپیلوما ویروس

ز) عفونتهای پارو ویروس

* - عفونت متقاطع: عفونتی است بین دندانپزشک، بیماران، کارکنان کلینیک و تکنسینهای دندانپزشکی.